Баталгаажуулалт гэж юу вэ?

We Think Digital
from facebook

We Think Digital
from facebook

ЭНЭХҮҮ ХИЧЭЭЛЭЭР

1.

Мэдээллийн баталгаажуулалт гэж юу болох энэ нь яагаад чухал вэ?

2.

Мэдээг баталгаажуулж байхдаа юуг анхаарах вэ?

3.

Хэрхэн баталгаажуулах вэ?

Мэдээг хүлээж авах?

We Think Digital
from facebook

Шинэ Эх Сурвалж

Хэрэглэгчийн бэлтгэсэн контент

- Хэн нэгний хэлсэн зүйл, Олон нийтийн сүлжээ, Хувийн мессеж, Подкаст

Хувийн үзэл бодлыг агуулсан мэдээ

- Вэбсайт, сэтгүүлүүд

Мэргэжлийн контент

- Сонин, радио, телевиз, мэдээний сувгийн вэбсайт

We Think Digital
from facebook

Баталгаажуулалт гэж юу вэ?

Баталгаажуулалт нь мэдээллийг баримттай эсэх, үнэн зөв үү эсвэл зүгээр цуурхал уу гэдгийг шалгахыг хэлнэ.

Баталгаажуулалт нь

- Хүмүүс худал мэдээлэлд хууртах.
- Хэн нэгэн эсвэл ямар нэгэн зүйлийн талаар худал мэдээлэл тархахаас сэргийлнэ.

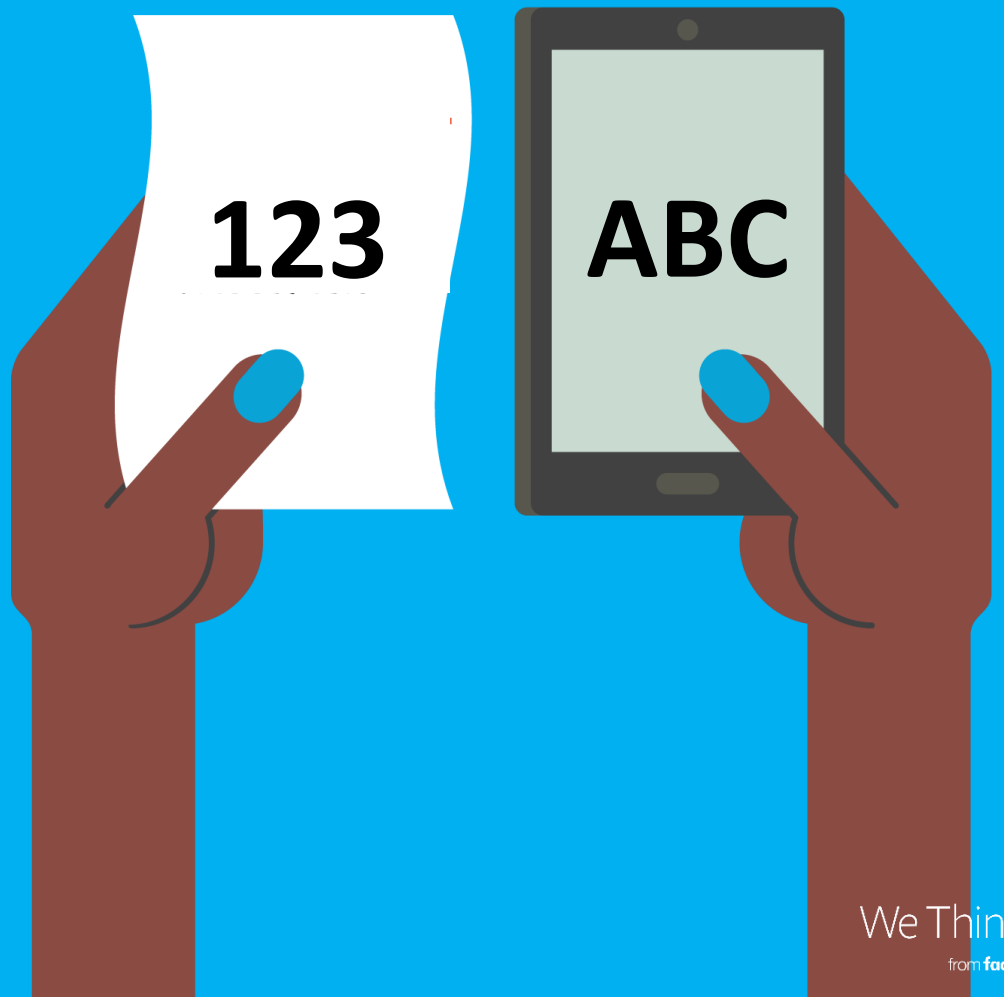

We Think Digital
from facebook

Баталгаажуулалт яагаад чухал вэ?

Зөвхөн сэтгүүлчид мэдээлэл хуваалцахаасаа өмнө баталгаажуулдаг байхаа больсон.

Мэдээлэлтэй байхын тулд уншсан мэдээллийг баталгаажуулах нь бидний үүрэг юм.

Баталгаажуулалт нь асуудалтай мэдээллээс найдвартай мэдээллийг ялгахад тусалдаг

Баталгаажуулалт нь хүн бүрт эрүүл, аюулгүй цахим орчинг бий болгоход тусална.

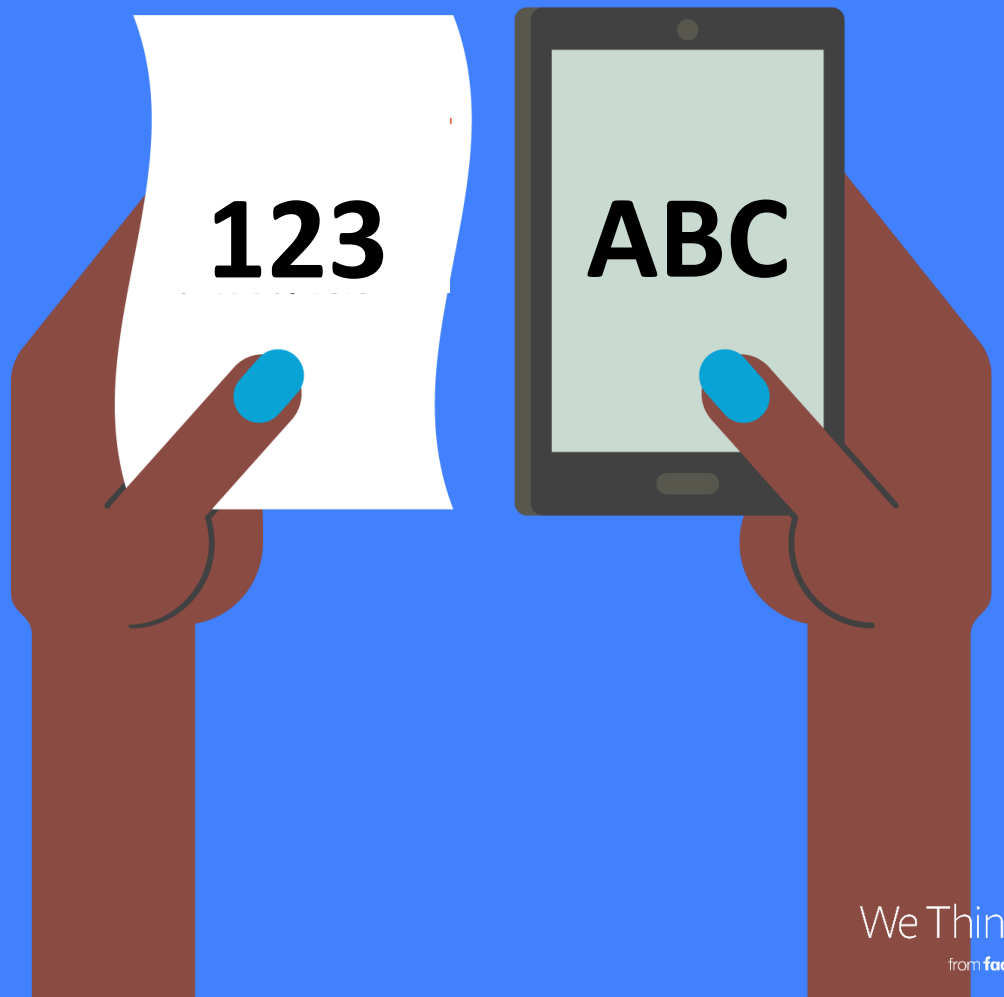

We Think Digital
from facebook

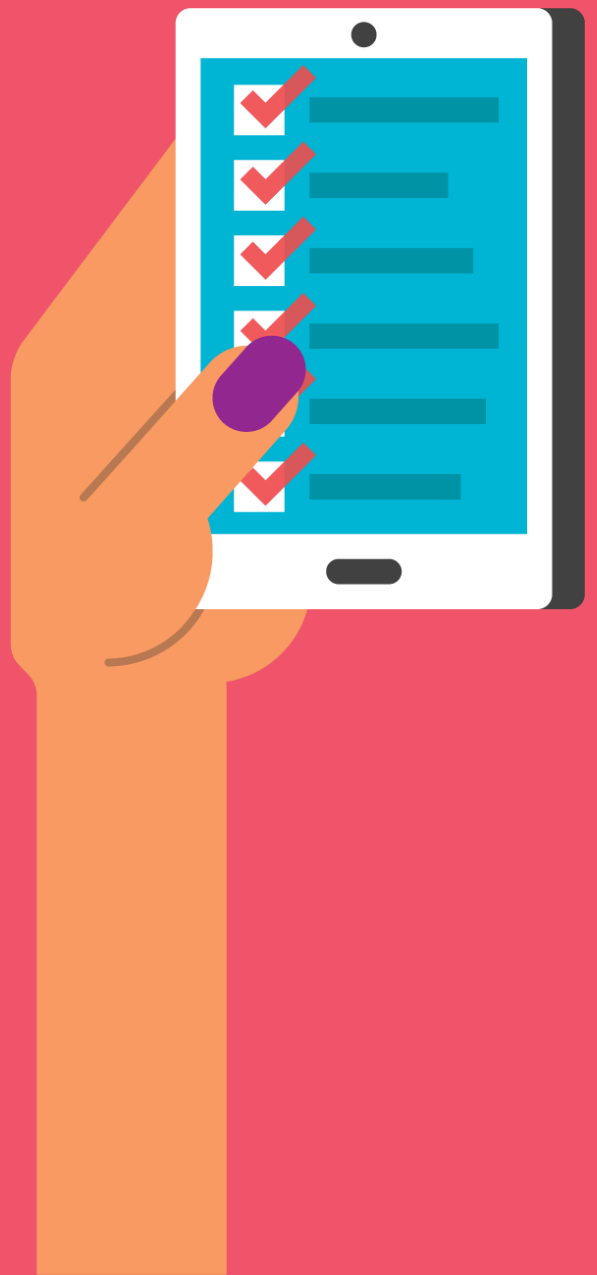

Хуурамч мэдээлэл:

- *“Илжгэн чих идсэний дараа гадил эсвэл сүү ууж болохгүй, хордлогонд ордог байна. Нэг хүүхэд үүнээс болоод эмнэлэгт хүргэгдэхээс өмнө нас барсан байна. Цааш түгээж, хүмүүст тус хүргээрэй!”*

Тайваний FactCheck Төв худал гэдгийг тогтоосон

Хуурамч мэдээлэл:

- *“Африкийн гахайны ханиад хүнд халдварладаг.*

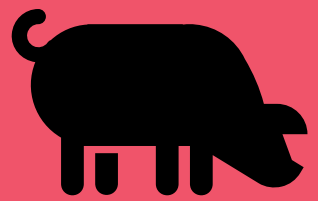

ХААЯ болон бусад байгууллага худал болохыг тогтоосон

We Think Digital
from facebook

Facebook post

Stated on March 25, 2020 in a facebook post:

> Коронавирусын халдвараас сэргийлэхийн тулд эд зүйлсийг наранд байлгах хэрэгтэй

Viral image

Stated on March 13, 2020 in a viral image:

> Давс болон цууны уусмалтай усаар хоолойгоо зайлах, мөн ус ихээр уух нь коронавирусыг устгадаг.

We Think Digital
from facebook

Баталгаажуулах

3 энгийн арга

We Think Digital
from facebook

Алхам 1

Эх сурвалж – баталгаатай юу?

- Бүх мэдээний контент эх сурвалжтай байдаг – мэдээг бүтээсэн этгээд.
- Эх сурвалжийг тодорхойлохдоо агуулгыг хэн анх барьж авсан, агуулгыг хэн байршуулсан болохыг ялгаж салгах хэрэгтэй.
- Эхлээд хуулбар уу эсвэл эх контентийг харж байна уу гэдгийг шалга.

We Think Digital
from facebook

In Iran, False Belief a Poison Fights Virus Kills Hundreds

By The Associated Press

March 27, 2020

TEHRAN, Iran — Standing over the still body of an intubated 5-year-old boy wearing nothing but a plastic diaper, an Iranian health care worker in a hazmat suit and mask begged the public for just one thing: Stop drinking industrial alcohol over fears about the new coronavirus.

We Think Digital
from facebook

Алхам 2

Хэзээ, хаана бүтсэн бэ?

- Зураг / видеог хэзээ авсан бэ?
- Ухаалаг гар утасны тусламжтайгаар дурын хүн зураг авсныхаа дараа шууд байршуулах боломжтой ч хүн бүр тэгдэггүй
- Олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслийн платформууд нь хэрэглэгчид хийсэн постондоо байршлаа дурдахболомж олгодог, гэхдээ үүнийг өөрчилж болдог.
- Хэрэв та үүнийг газрын зураг эсвэл хиймэл дагуулын зураг дээрээс олж чадвал энэ нь жинхэнэ байршил гэж хэлж болно.

We Think Digital
from facebook

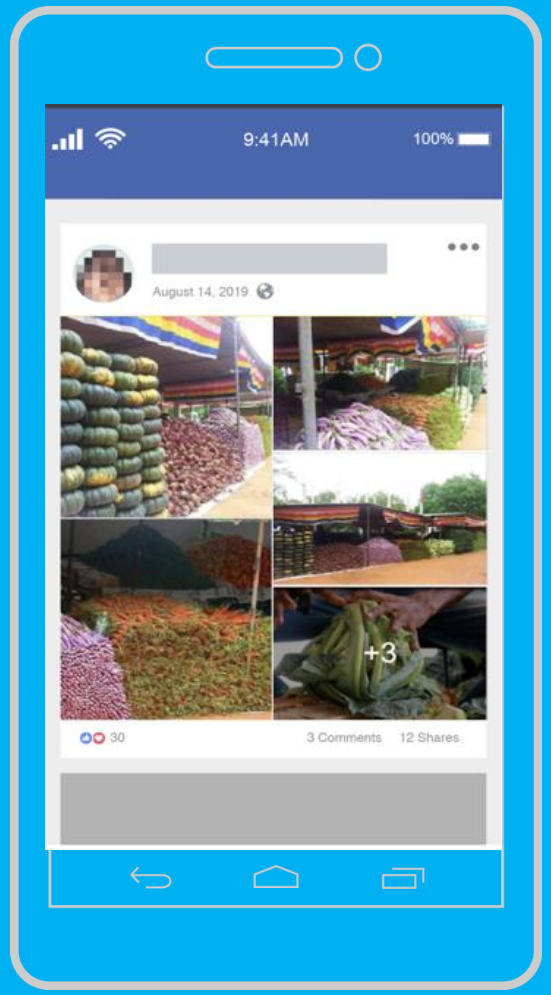

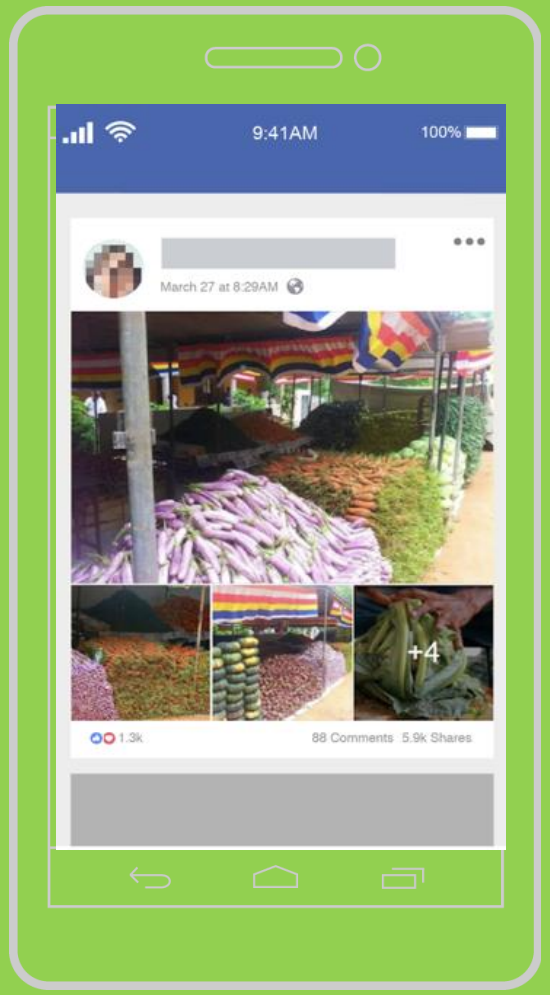

We Think Digital
from facebook

Алхам 3

Яагаад? Сэдэл:

- Эх сурвалжийнхаа харах өнцөг, сэдлийг ойлгохыг хичээ.
- Энэ асуултын хариулт нь тухайн үйл явдлыг хүмүүс хэрхэн харахад нөлөөлж болзошгүй юм.
- Ухаалаг гар утас нэмэгдэхийн хэрээр хүмүүс зураг авсныхаа дараа шууд байршуулах боломжтой ч хүмүүс тэр бүр тэгдэггүй
- Хэн нэгэн зураг эсвэл видеог хэзээ авсан бэ? Зураг эсвэл видеоны эх сурвалж нь санамсаргүй байдлаар харсан хүн үү эсвэл НҮБ-д ажилладаг хээрийн офицер уу?

We Think Digital
from facebook

We Think Digital
from facebook

Фэйсбүүк худал мэдээг хэрхэн таньдаг вэ?

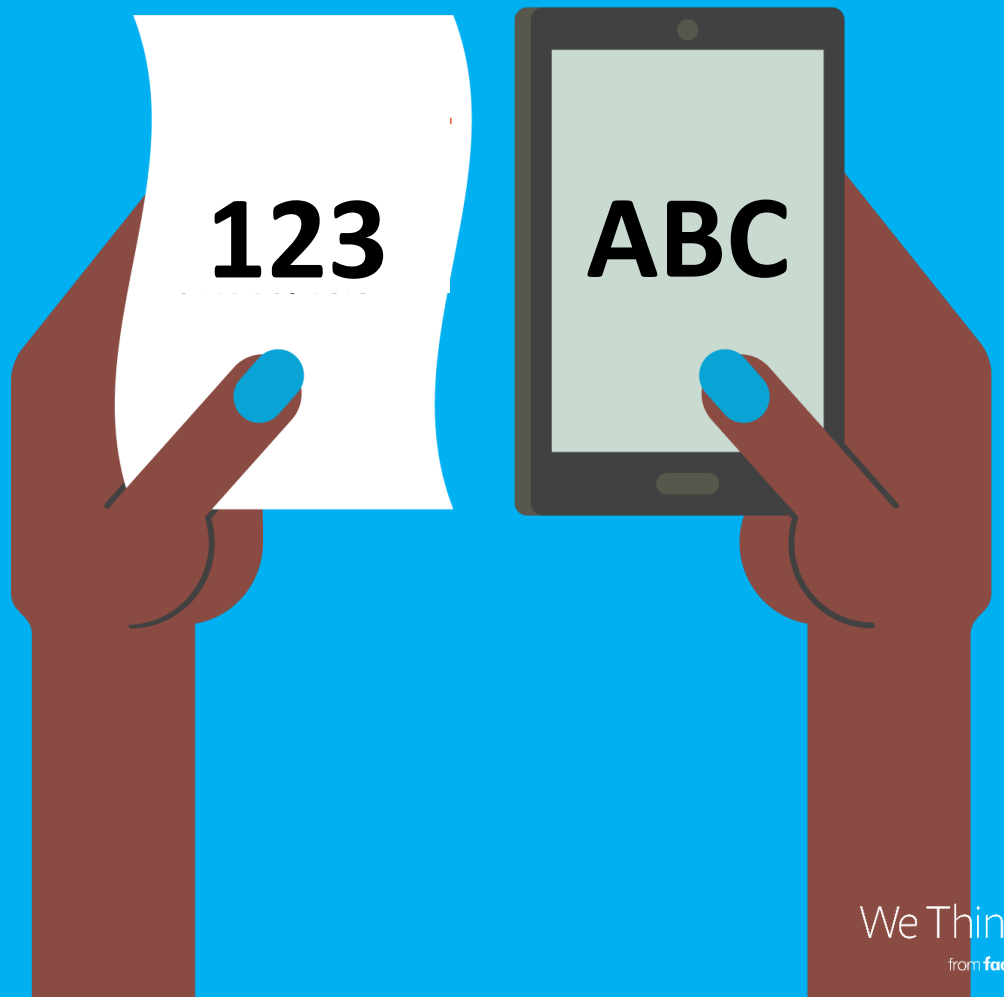

We Think Digital
from facebook

Фэйсбүүк дээр худал мэдээллийг хэрхэн мэдээлэх вэ?

1. Гурван цэг дээр дарах
2. *‘Find Support or Report Post’ –г сонгох*
3. ‘False News’ гэдгийг дарах

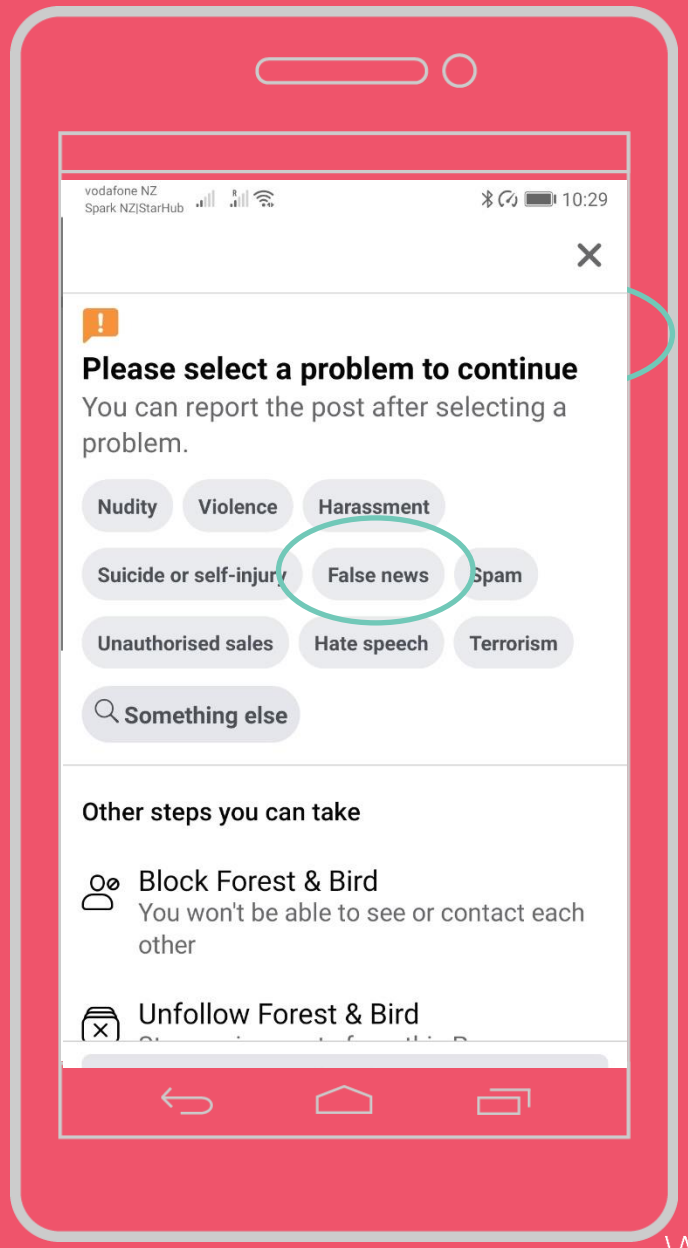

We Think Digital
from facebook

Органик

Зар сурталчилгаа

We Think Digital
from facebook

Инстаграм дээрх худал мэдээллийг репорт хийх нь

Хувийн нийтлэл

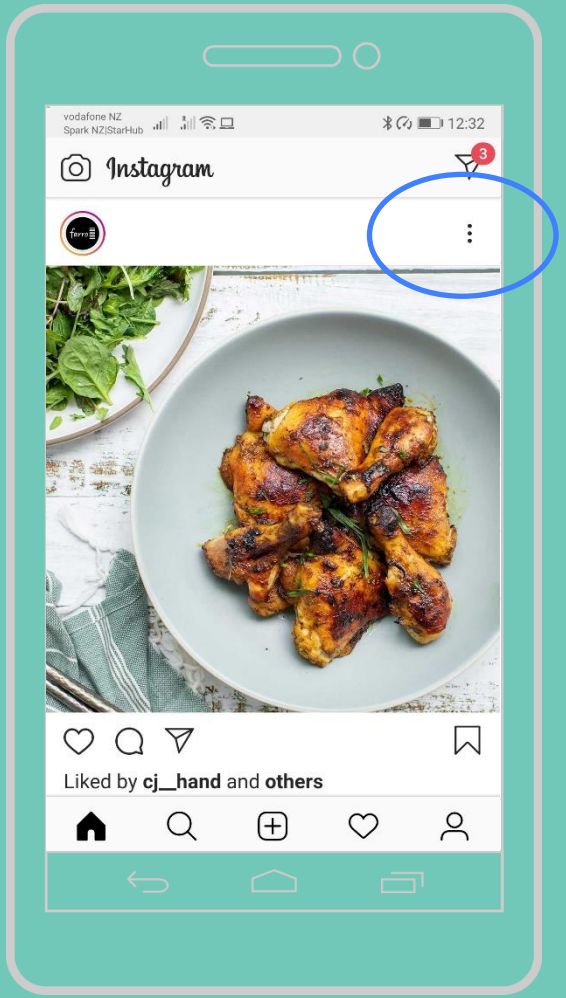

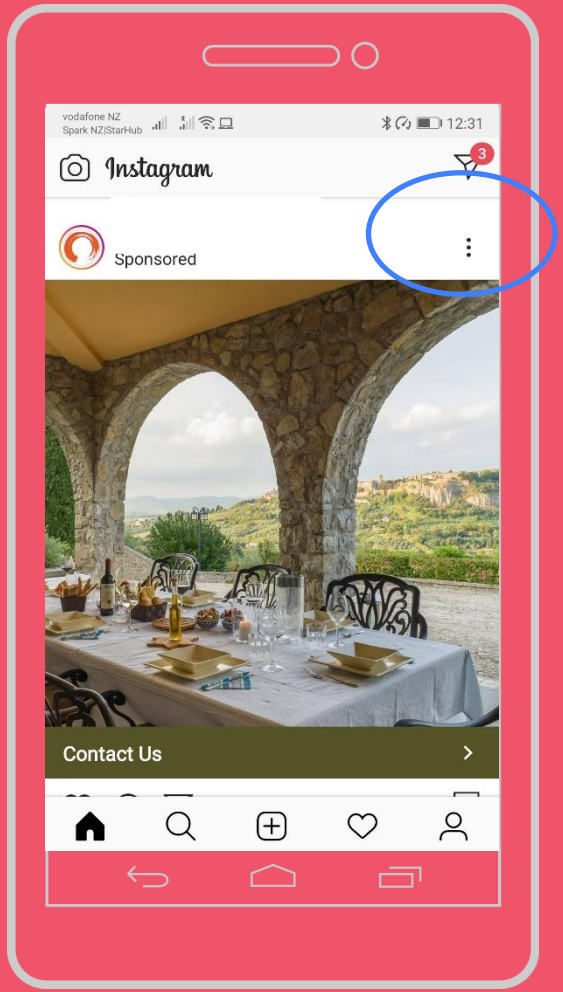

Сурталчилгааны нийтлэл

We Think Digital
from facebook

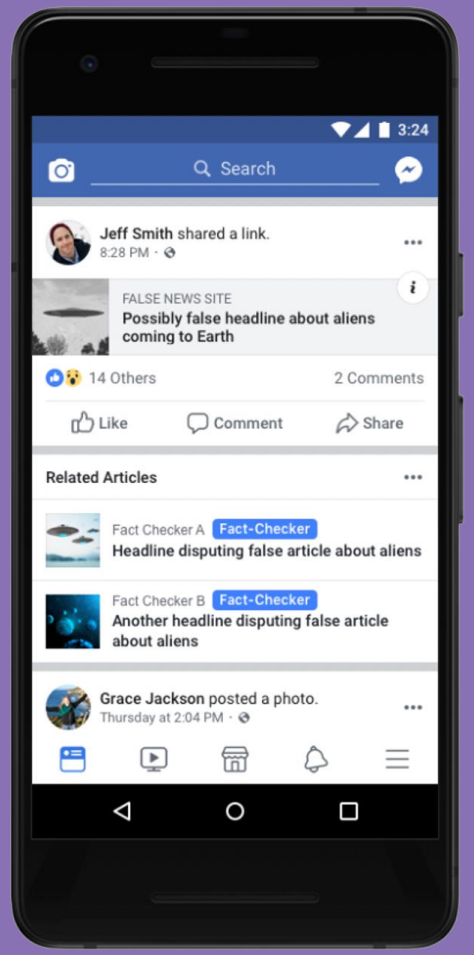

Худал Мэдээний тархалтыг багасгах

- Худал мэдээг таних
- Болсон явдлыг хянах
- News Feed дээр хуурамч түүхүүдийг доогуур харуулах
- Давтан худал мэдээ тараасан хүмүүст арга хэмжээ авах

We Think Digital
from facebook

Тань руу шууд дамжуулсан мессеж

Тань руу дамжуулсан мессежийг та харж болно.

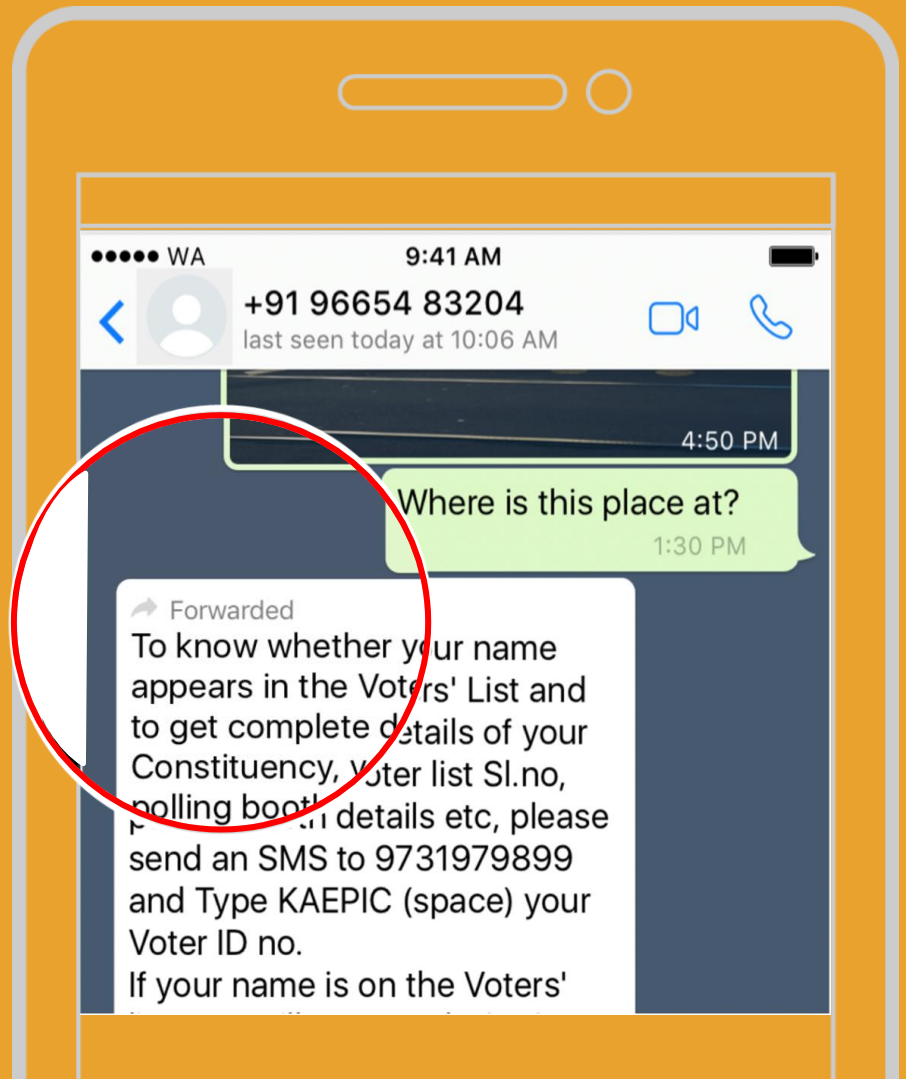

Худал мэдээ олонд амархан түгдэг.

Тухайн мессежийг ирсэн тоонд анхаарлаа бүү хандуул. Олон удаа ирлээ гээд үнэн гэсэн үг биш.

We Think Digital
from facebook

ДАСГАЛ

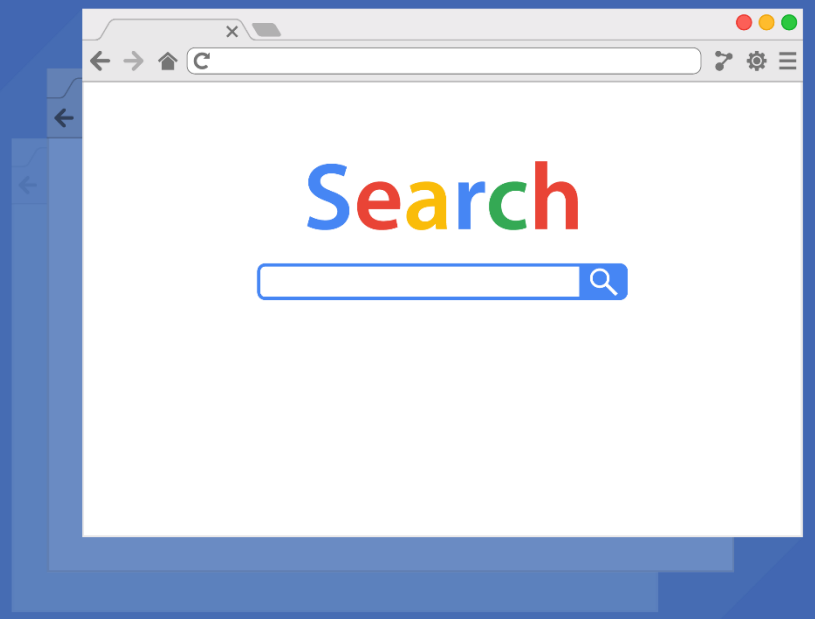

5 минутанд доорх өгөгдлийн дагуу судлаарай. Багаараа ямар мэдээлэл олсон бэ?

Дараах мэдээллийг хай:

- 2016
- World News Daily Report
- National Geographic photographer who was eaten alive by a giant ocean sunfish in Peru

Ямар мэдээлэл олсон бэ?

- Баримтат эсвэл зөгнөлт
- Эх сурвалжийг хараарай
- World News Daily Report мэдэгдэл
- Зураг нь үнэн үү?

We Think Digital
from facebook

Битгий хуурта аарай

- Та цуурхал, худал зураг эсвэл бичлэгэнд хууртаж байсан уу?
- Юунд хууртаж байсан бэ?
- Худал мэдээлэл байсан гэдгийг яаж мэдсэн бэ?

Баримт шалгах дасгал

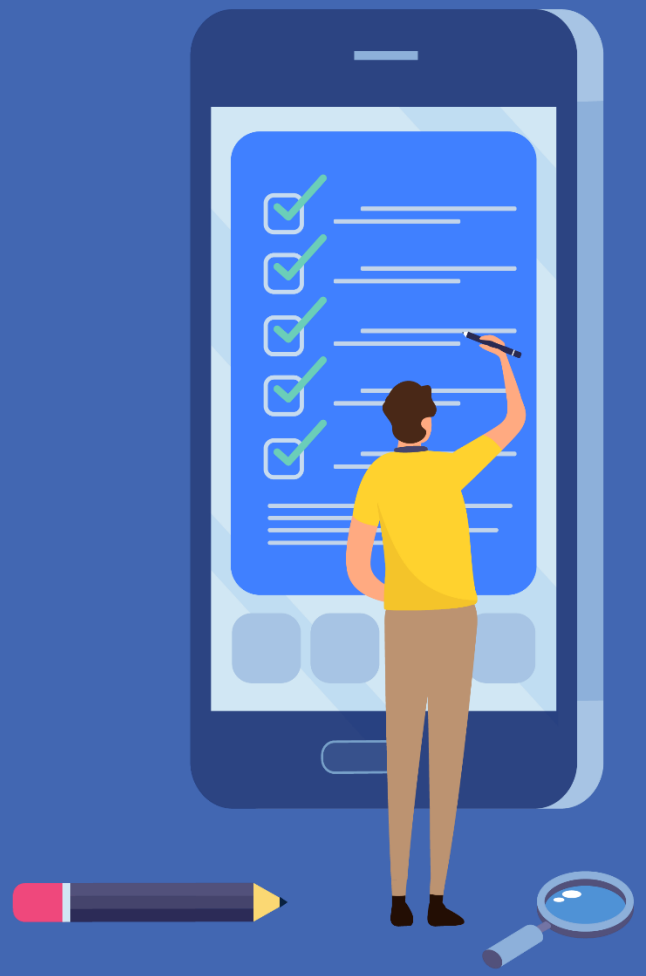

1. Fact Checkers - гэж хэн бэ?
2. Тэд юу хийдэг гэж бодож байна?

We Think Digital
from facebook

‘Fact checkers’ гэж хэн бэ?

- Нийтлэлийн баримт бүрийн үнэн эсвэл худал гэдгийг баталгаажуулдаг.
- Сонин, сэтгүүл, зохиогч эсвэл ном хэвлүүлэгчтэй ажилладаг.
- Сошиал медиа болон хэрэглэгчдийн үүсгэсэн мэдээ, контентийн тоо нэмэгдэж байгаатай холбоотойгоор дэлхий даяар баримтын шалгагчдийн тоо нэмэгдэх хандлагатай байна.
- Тэд вэбсайт дээрх албан бус эх сурвалжуудыг шалгадаг.
- Дэлхий даяар олон тооны хэрэглэгчийн үүсгэсэн контентыг хамгийн түрүүнд шалгадаг.
- Тэд албан ёсны эх сурвалжууд болох бодлого, засгийн газрын баримт бичиг, улс төрчдийн хэлсэн үг гэх мэтийг шалгадаг.
- Бүх баримт шалгагч нь баталгаажуулах үйл явцын заримыг ашигладаг.
- Мэдээ мэдээллийг ашиглахдаа хэн ч баталгаажуулах үйл явцыг ашиглаж болно.

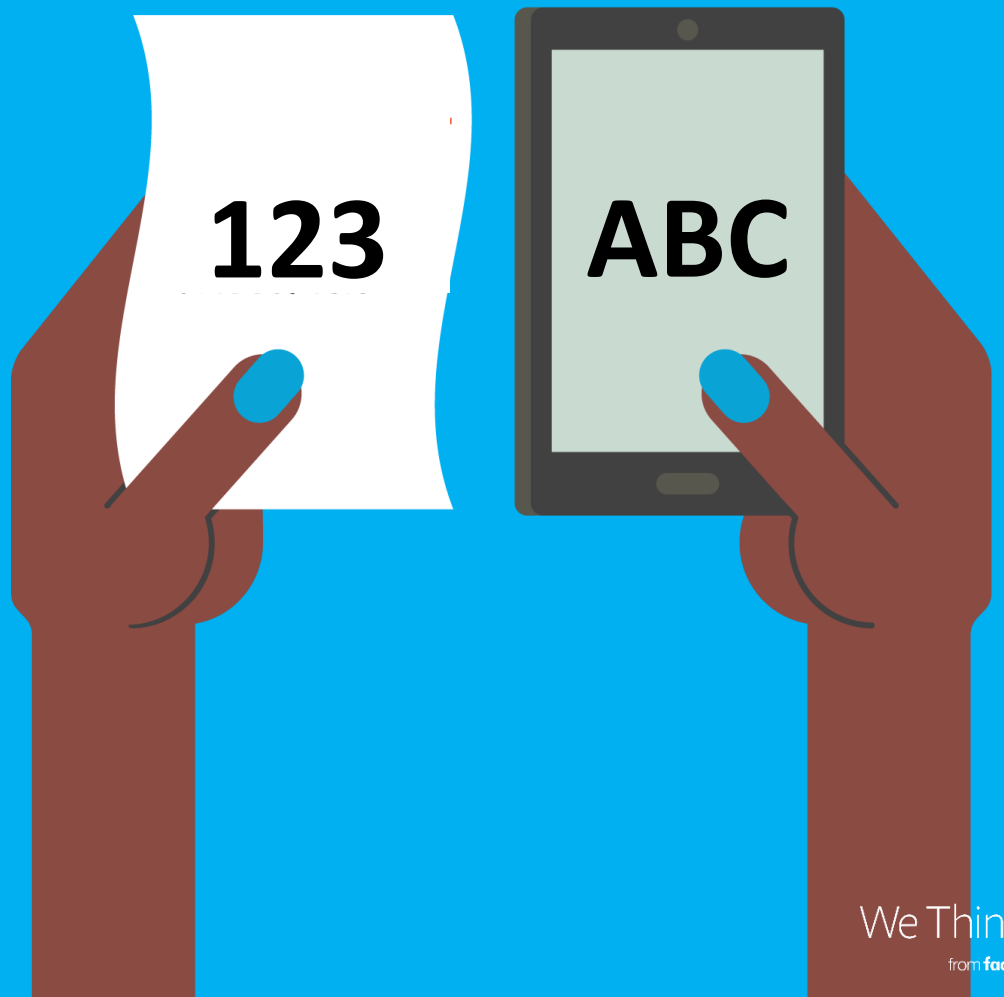

We Think Digital
from facebook

Улс	Хамтрагч
Australia	AFP, Australian Associated Press (AAP)
Hong Kong	AFP
India	AFP, Boom, Fact Crescendo, Factly, India Today Fact Check, The Quint, Vishvas.News, Newsmobile Fact Checker
Indonesia	AFP, Kompas.com, Liputan 6, Mafindo, Tempo, Tirto
Malaysia	AFP
Myanmar	Boom
Pakistan	AFP
Philippines	AFP, Rappler, Verafiles
Singapore	AFP
Sri Lanka	AFP, Fact Crescendo
Taiwan	Taiwan Factcheck Center
Thailand	AFP

We Think Digital
from facebook

Худал мэдээлэлд зориулсан мэдэгдэл

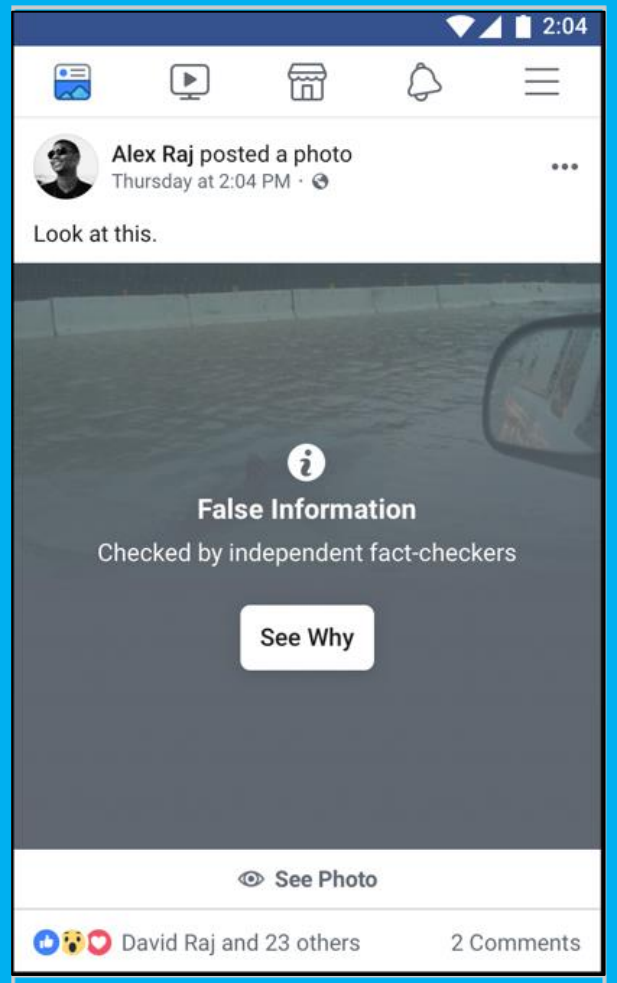

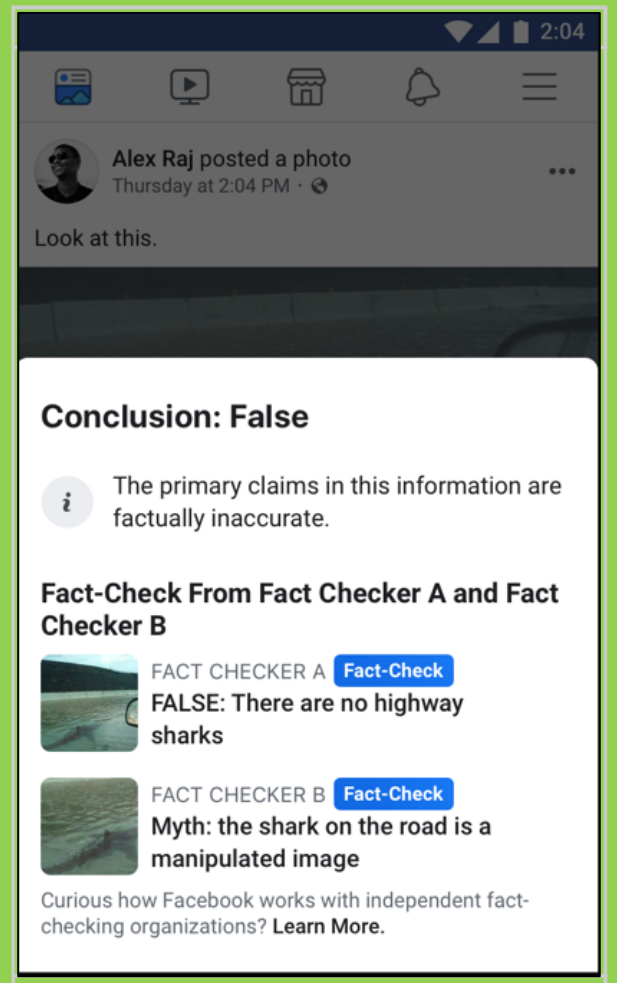

We Think Digital
from facebook

ДАСГАЛ

1. Энэ зураг олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл дээр гахай загас гэсэн гарчигтай нийтлэгдсэн.

2. Snopes баримт шалгах вэбсайтад зочилж, баримт шалгагч нар энэ зургийг хуурамч гэдгийг хэрхэн баталсныг хараарай. www.snopes.com

БҮЛГИЙН ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГ 5 мин

Бүлгээрээ дараах асуудлуудыг ярилцаарай.

1. Мэдээ үнэн эсэхийг шалгах ёстой уу?
2. Мэдээ шалгахдаа ямар 3 алхам хийх ёстой вэ?
3. Хэрэв бид худлаа гэж бодож байгаа зүйлээ олж мэдвэл яаж репорт хийх вэ?
4. Худал мэдээний тархалтыг зогсооход туслахын тулд та ямар үүрэг гүйцэтгэх вэ?

Үнэн үү, худал уу

- Баримт, Худал мэдээ, Үзэл бодол, Цуурхал зэргийн хоорондох ялгааг сайн ойлгосон эсэхээ шалгаарай.
- Keep things in perspective.

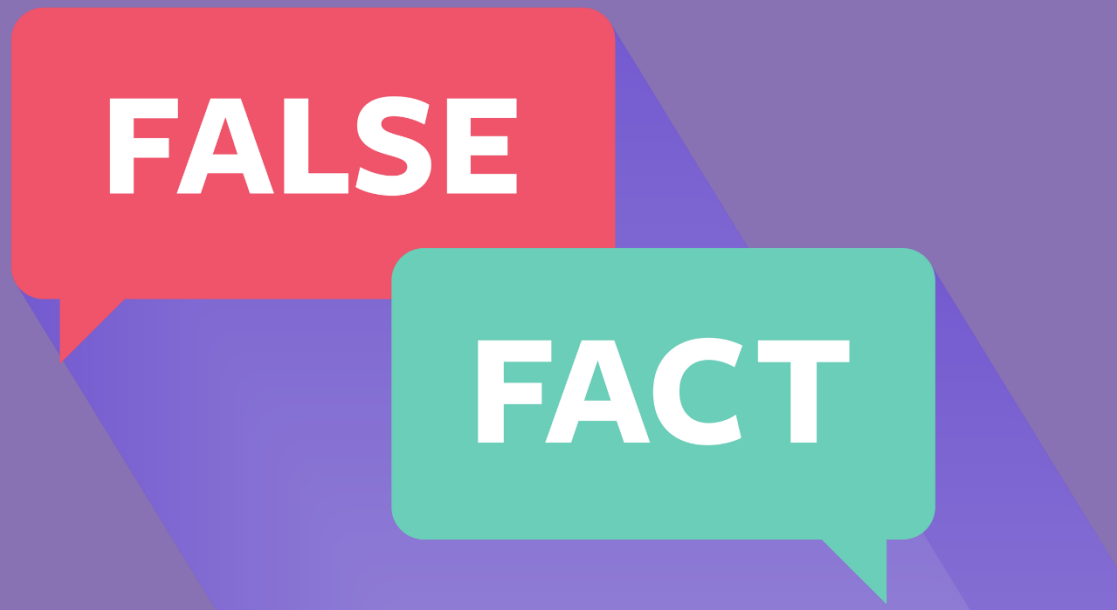

We Think Digital
from facebook

Зөвлөгөө

1. Итгэхийн аргагүй мэдээллийг шалгах.
2. Форвард хийсэн эсэхийг мэддэг байх.
3. Таныг таагүйтүүлж байгаа мэдээг шалгах.
4. Содон мэссежийг хайж олох.
5. Зураг, бичлэг, аудиог сайтар шалга.
6. Дарахаасаа өмнө холбоосыг шалга.
7. Бусад эх сурвалжийг ашиглаж баталгаажуул.
8. Хуваалцаж байгаа зүйлээ сайн бод.
9. Худал мэдээ илүү олны анхаарлыг татдаг.

We Think Digital
from facebook

Зураг, бичлэг, аудиог сайн шалга.

Зураг болон бичлэгт итгэхэд илүү хялбар ч таныг хуурахын тулд засварласан байж болзошгүй

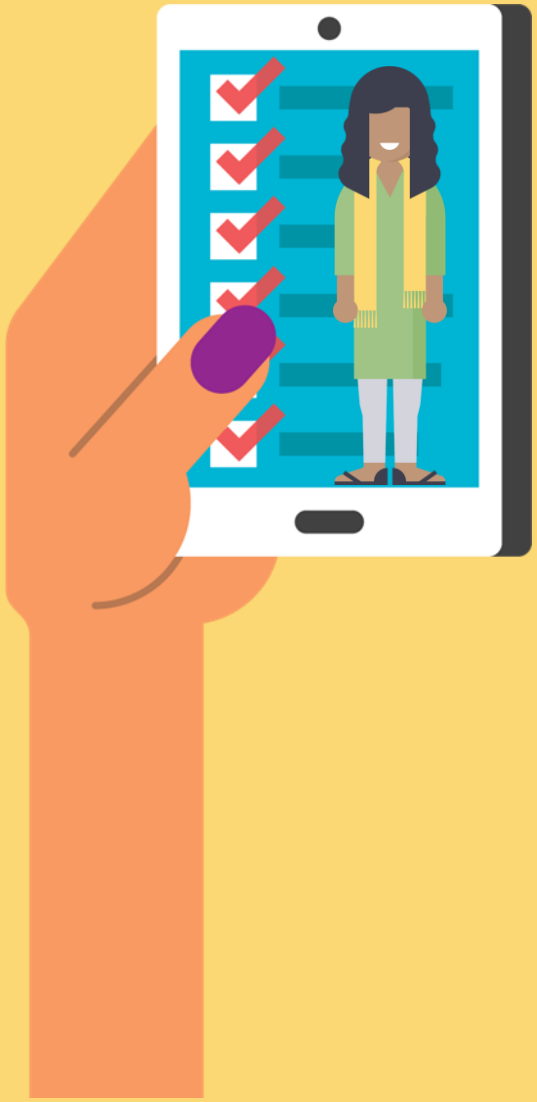

We Think Digital
from facebook

Дарахаасаа өмнө холбоосыг сайн ажигла.

Хэдий бидний сайн мэдэх вэбсайт ч гэсэн үг үсгийн алдаа эсвэл сонин тэмдэгт ашигласан бол сэжигтэй гэсэн үг.

We Think Digital
from facebook

Бусад эх сурвалжийг ашигла.

Тухайн мэдээг өөр газар нийтэлсэн эсэхийг шалга. Хэд хэдэн газар нийтлэгдсэн байвал үнэн байх магадлалтай.

We Think Digital
from facebook

Юу хуваалцахаа сайн бод.

- Эх сурвалж нь юу болох эсвэл үнэн, худлыг нь баталгаатай мэдэхгүй бол дахин тунгааж үз

We Think Digital
from facebook

БИДНИЙ СУРСАН ЗҮЙЛС

We Think Digital
from facebook

ДҮГНЭЛТ

1.

Мэдээллийн баталгаажуулалт гэж юу болох энэ нь мэдээг хүлээн авч буй хүмүүст яагаад чухал вэ?

2.

Мэдээг баталгаажуулахдаа юуг анхаарах вэ?

3.

Баталгаажуулах 3 арга

Баярлалаа